

helyébe igazi, vérből és húsból való hősöket állítanak (240. l.). *A valóságra ébredez a gyermekvilág.* Nyilvánvaló hatása ez az újságolvasásnak. A Timár-utca IV. osztályában két tanuló lapot is szerkesztett, ilyeneket ollózva ki a napilapokból: Egy ellenséges páncélos hajó nagy intervallumokban sikertelenül bombázta stb. . . . Szellemi látókörük határozottan bővült s meg kell állapítanunk, hogy a főváros iskoláiban erős kapcsolat létesül az iskola gondolatvilága és az élet között (l. polgári és középiskolák dolgozati tétéleit, az iskolai külön felolvasásokat, előadásokat, továbbá a német nyelvi és számtani tanítás köréből közölt példákat. Ez utóbbiak teljes, módszeres feldolgozásban, 227. l.). Ezt állandósítanunk kell mindenütt. Hatalmas lépés lesz a haladás felé. — Erkölcsi tekintetben szinte egyértelműen fegyelmezetlenséget, az eddiginél rosszabb magaviseletet, lazább erkölcsi felfogást állapítanak meg a jelentések, különösen a külvárosi iskolákban. Az anya fegyelmező ereje nem tudja pótolni a hadbavonult atya tekintélyét. — Legtöbbet szenvedtek a múlt évben az iparostanonc-iskolák. (Nincs ezeknek más elnevezésük?) Itt a létért való küzdelem megbénította az eredményes tanítást. Egyébként azonban életrevaló újításokkal fejleszti a főváros évről-évre ezt az iskolamenet is. Ugyanezt mondhatjuk a gazdasági háztartási és háziipari irányú (ismétlő) iskolákról is. — A tanácsi intézkedések és a közoktatási ügyosztály körlevelei egytől-egyig világos megnyilatkozásai a céltudatos vezetésnek. Inkább közigazgatási jellegük van. A pedagógiai vonatkozásuaknak meg volt a hatásuk az iskolák működésében. A kereskedelmi és ipari pályákra való figyelmeztetést állandóvá és hatásosabbá kellene tennie az ügyosztálynak, hogy ily módon a közszükségletek és egyéni érdekek kielégítését egyaránt elősegítse. A szellemi proletariatus, melyről dr. Déri Ferenc a leányok számára felállított új *Továbbképző Szabad Iskola* megnyitásakor olyan meggyőző erővel beszélt, a fiúk között még veszedelmesebb mértékű, mint a leányoknál. Ez ellen küzdve hatalmának egész erejével, az egész országnak tesz szolgálatot a főváros. A szakfelügyelői és iskolaszéki látogatások munkakörébe ez a feladat is sikeresen beleilleszthető. A tekintély ereje és a felhozható érvek igazsága bizonyára nem téveszti el hatását. — Ezt a gazdag tartalmú könyvet különben nem dicsérni kell, hanem olvasni. Sokféle tanulságot meríthetnek belőle egyesek is, de más városok vezetői is.

Teveli Mihály.

A fogyatékos érzékű gyermekek oktatása a háború után.

Hazánkban a fogyatékos érzékű gyermekek oktatása hova-tovább általánosabbá válik. A múlt kevésbé törődött ezekkel a szerencsétle-

nekkel. A változás leginkább társadalmunk fejlődésének köszönhető: minél fejlettebb a társadalom, annál jobban védelmezi a gyengét, a szerencsétlent. Körülbelül húszezerre tehetjük a siketnémák számát. Ugyanennyien vannak a vakok is. Ezek között ötezernél több a tanköteles korú gyermek. Tanításban, nevelésben mintegy ezeröttszáz siketnéma s ennél kevesebb vak részesül. Haladásnak ez is haladás, ha összehasonlítjuk a jelenlegi és a pár évvel ezelőtti állapotot. De bizonyos, hogy itt még nagy mulasztások vannak. Ezeket a mulasztásokat remélhetően a háború utáni idő teljesen el fogja tüntetni. Ez lenne természetes, mert a háború nagy véráldozatot követel; emiatt minden embert többre értékelnek, mint e háború előtt. A szükség kényszeríti erre a társadalmat. Így megváltozik a fogyatékos érzékű egyének értékelése is. Ki törődik akkor a kisebb értékű területtel, ha elegendő *«jó» területe* van? Senki. A szükség azonban mindenre kiterjeszti a nemzet figyelmét. Az abnormis területet sem vetjük meg. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a fogyatékos érzékűek oktatása csak a háború utáni időben szükségszerű, mert ennek a fontossága a békés korszakokban is nyilvánvaló.

Kérdés, hogy a háború után *miféle feladat vár a társadalomra a siketnémák és a vakok oktatását illetően?* Elsősorban gondoskodnia kell a fogyatékos érzékűek tankötelezettségének törvénybe iktatásáról. Másodsorban fokoznia kell a fogyatékos érzékűek kiképzését, hogy ennek következtében minél több pályára mehessenek. Utat kell nyitni a *magasabb kiképzésnek*. E tekintetben már történt is némi haladás. A v.- és közokt. minisztérium 1534/1914. sz. rendelete a vakok intézeteinek IV. osztályú bizonyítványát a polgári iskola IV. osztályú bizonyítványával egyenlő értékűvé nyilvánítja. Ez a rendelet kétségtelenül jelzi azt a felfogást, hogy a fogyatékos érzékűek nemcsak az elemi, hanem egyúttal a középfokú oktatásra is alkalmasak. Ez a bizonyítvány utat nyit a magasabb előképzettséget kívánó pályákra is. A siketnémák azonban csak olyan pályákra mehetnek, melyeknek az elemi iskola elvégzése a feltétele, mert az erre vonatkozó rendelet szerint a siketnéma-intézet VIII. osztályú bizonyítványa csak az elemi iskola VI. osztályú bizonyítványával azonos értékű. Pedig tények bizonyítják, hogy a siketnéma is alkalmas az elemi iskolainál magasabb fokú oktatásra. A siketnéma fokozott kezűgyességénél fogva igen könnyen boldogulna azokban az ipari s egyéb szakiskolákban, melyek a felvételt a középiskola IV. osztályú bizonyítványához kötik. Adjunk tehát a siketnémáknak is magasabb kiképzést! Bővítsük a mostani nyolc osztályt még két osztállyal, mely azonos lesz a polgári iskola III—IV. osztályával.

(Körmöczbánya.)

Szobolovszky István.